

درنگی بر افشای یک جعل تاریخی

===== (روز استقلال و جشن استقلال)

شش سال پیش مقاله ای نوشته بودم زیر عنوان «افغانستان: کشوری که حتی روز استقلال آن هم جعلی است!» در جریان این مدت و همیشه در ۲۸ ماه اسد که بنام «روز استقلال» کشور تجلیل می شود، گفتگو های زیادی پیرامون جعلی بودن این روز به میان می آید. ولی متأسفانه تا کنون سند قابل پذیرشی در اختیار مردم وجود نداشت که واقعا خود امان الله کدام روز را به حیث «روز استقلال» افغانستان تجلیل می کرد؛ در ضمن، اسناد و شواهدی ارائه می شد که در زمان خود او نیز «جشن استقلال» در ۲۸ اسد تجلیل گردیده است.

اما برای من ۲۸ اسد ۱۲۹۸ به حیث روز استقلال قابل پذیرش نبود، زیرا در این روز طوریکه کرونولوژی حوادث (به استناد غبار و فرهنگ) نشان میدهد، هیچ حادثه ای صورت نگرفته است (۱):

* 24 فبروری 1919 – نطق در میدان مرادخانی و اعلان استقلال

* 28 فبروری 1919 – اعلامیه چاپی خطاب به مردم و اعلان استقلال

* 3 مارچ 1919 – نامه به نایب السلطنه انگلیسی هند و خواهان تجدید نظر در معاهده 1905

* 27 مارچ 1919 – شناخت استقلال افغانستان توسط شوروی

* 13 اپریل 1919 – نطق در محضر دپلومات های خارجی (انگلیسی) و اعلان استقلال

* 8 اگست 1919 – معاهده صلح در راولپندی

* 22 نومبر 1921 – معاهده شناخت استقلال افغانستان توسط انگلیس در کابل

در این اواخر به یکتعداد اسناد و شواهدی دست یافتم که ماهیت قضیه را کاملا عریان می سازد. طوریکه در زمان امان الله ۹ حوت ۱۲۹۷ شمسی (مطابق ۲۸ فبروری ۱۹۱۹) به حیث «روز استقلال» در سطح دولت تجلیل گردیده و به علت مناسب نبودن هوای پغمان/کابل در ماه حوت، یک هفته بنام «جشن استقلال» به خاطر سرور و شادی مردم در اواخر ماه اسد یا اوایل ماه سنبله تجلیل شده است! نمونه یکتعداد آنها قرار زیر است:

نطق های اعلیحضرت امان الله خان (۲ و ۳) به مناسبت «جشن استقلال» (خط سیاه) و «استرداد استقلال» (خط آبی) بصورت واضح این موضوع را نشان میدهد:

* «شماره ۲۰ سال دوم امان افغان، ۳۰ عقرب ۱۳۰۰ مطابق ۱۹۲۱

نطق سیزدهم در مراسم جشن سال سوم استقلال افغانستان

... اگر چه برای ترتیب این جشن بسیار چیزهای لازم سابقا در پغمان بموعد دو ماه تهیه شده بود لکن بواسطه مرض و سبب سردی هوا در پغمان اجرا نشد و به آنطریق درینجا هم بیاعت سردی هوا اجرا نمی شد لهذا آن جشن را به یکمقدار قلیلی نسبت به پغمان در کابل اجرا کردیم... ساعت تیری کنید و وقت خود را خوش بگذرانید.

* شماره ۴۵ – ۴۶ سال دوم، امان افغان، ۳۰ سنبله ۱۳۰۱ مطابق ۲۱ سپتمبر ۱۹۲۲

نطق پانزدهم اعلیحضرت امان الله به مناسبت چهارمین جشن استقلال

... امروز یک روز بسیار نیک و یک روز بسیار مقدس است برای ملت افغان که از این هفته تا هفته دیگر یعنی از جمعه تا جمعه آینده تاملین جشن استقلال افغانستان می شود...

* شماره ۱۹ سال سوم، ۲۲ حوت ۱۳۰۱ مطابق ۱۳ مارچ ۱۹۲۳

بیانیه بیستم اعلیحضرت امان الله به جواب سفرا دول عالی به مناسبت پنجمین سال استرداد استقلال در جلال آباد از آنچه جناب شما نسبت به من از محبت و داد خود و هم قطاران محترم خویش اظهار فرمودید کمال امتنان داشته خیلی مشغوفم که به واسطه شما و هم قطاران شما آن دوست های مظمه را که شما نمایندگی می فرمایید شریک این جشن فیروزی افغانستان می بینم...

* شماره دوم روزنامه جشن یوم شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۱
 نطق بیست و دوم اعلیحضرت غازی امان الله بروز جمعه ۱۱ اسد در باغ عمومی پغمان به تقریب افتتاح مراسم سرور
 جشن سال پنجم استقلال
 ...اولا به شما تبریک سال پنجم جشن استقلال تانرا می گویم از خالق بی نیاز خود آرزو دارم که شب و روز شما در
 کمال یک جهتی با یک سرور و خوشی با یک فتح و ظفر بگذرد...

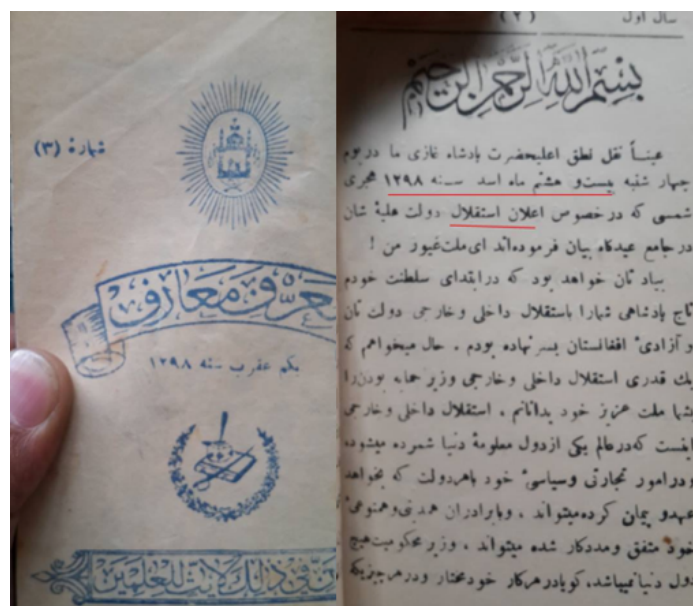
* شماره ۱۸ - ۲۰ سال چهارم اول میزان ۱۳۰۲
 نطق ۲۳ اعلیحضرت بجواب عریضه ملت در حین اختتام جشن استقلال
 ...بسیار خوش شدم که این جشن شما با عاقبت و مسرت گذشت...

* شماره ۱۵ - ۱۶ سال پنجم امان افغان ۱۶ عقرب ۱۳۰۳
 نطق سی و دوم اعلیحضرت به تقریب ششمین سال استقلال افغانستان
 ...اگر برای بعضی نفری به واسطه خنک تکلیف عاید شود از او شان معافی می خواهم زیرا به همه شما معلوم است
 که موعد انعقاد جشن همه ساله در بهترین موسم های کابل و پغمان معین و مقرر بود فقط امسال بنا بر یک واقعه از
 موقع خویش افتاده درین وقت انعقاد یافت...

* شماره ۴۵ سال پنجم امان افغان ۱۶ حوت ۱۳۰۳
 نطق اعلیحضرت به سبب جشن در سلام خانه
 نطق شاهانه به زبان ترکی بجواب فخری پاشا سفیر ترکیه... حضرت سفیر من خود را خیلی بختیار می بینم زیرا ذات
 عالی شما و همقطاران محترم تان در افغانستان حضور دارید و دوره سال هفتم استقلال ما را بخودم و ملت تبریک می
 نمایند تشکر می کنم...
 نطق اعلیحضرت بجواب تبریکه ملت
 ...باز الحمد لله که ما مستقل هستیم و این دوره شش ساله خود را به استقلال و حیات شرف گذرانیدیم... تبریکی که
 شما و وکلای شورا به این خادم ملت فرمودید از آن تشکر می کنم...

* شماره دوم امان افغان، سال هفتم، شنبه ۲۳ اسد ۱۳۰۴
 نطق اعلیحضرت غازی امان الله در افتتاح عید استقلال
 ...اکنون افتتاح این عید مبارک استقلال را به این نطق خود نموده به میل و خوشی آغاز می کنم. توصیه اخر من به
 شما اینستکه درین عید استقلال شادان و خندان بوده با همه رفقای خویش خوشی و گرمجوشی کنید و آزاد باشید...»

نشریه معرف معارف در یکم عقرب ۱۲۹۸ نشان میدهد که جشن استقلال در ۲۸ اسد تجلیل شده است:

در حالیکه نشریه امان افغان روز نهم حوت را روز استقلال افغانستان نامیده است:

سند محکم دیگری که نشانگر تجلیل ۹ حوت به حیث «روز استقلال» در زمان امان الله است، جریده حقیقت کابل است. چنانچه در شماره ۸۸ دوشنبه ۱۹ حوت ۱۳۰۳ که کاملاً به این موضوع اختصاص داده شده می خوانیم:

روزیکه ما را بیک عزم آهنین مقتدر و بقیامیکه خونین بود دعوت داده - ما را از گرداب غم و اندوه بساحل فوز و نجات رسانیده همین روز مزبور بود. بلی آنروز پر یمین و برکتی که آفتاب استقلال افغان و حریت افغانستان بجهان و جهانیان شروع به شعشه پاشی نموده است همین روز مسرت اندوز نهم حوت سنه ۱۲۹۷ بوده هست که تمام افغانیان بیادگار آن روز مقدس تاریخی جشن های مسرت را در سرتاسر افغانستان تشکیل میدهند و خاصاً درین مرکز ممالک افغانه بصورت هل من تزید برپا میشود.

در حالیکه در شماره ۳۲ دوشنبه ۴ عقرب ۱۳۰۳ این نشریه، «جشن استقلال» برای مدت یک هفته از یکم عقرب تا هفتم عقرب تجلیل شده که با نوشته شماره ۱۵ - ۱۶ سال پنجم امان افغان ۱۶ عقرب ۱۳۰۳ مطابقت دارد. در نطق اعلیحضرت معظم غازی امیر امان الله خان می خوانیم:

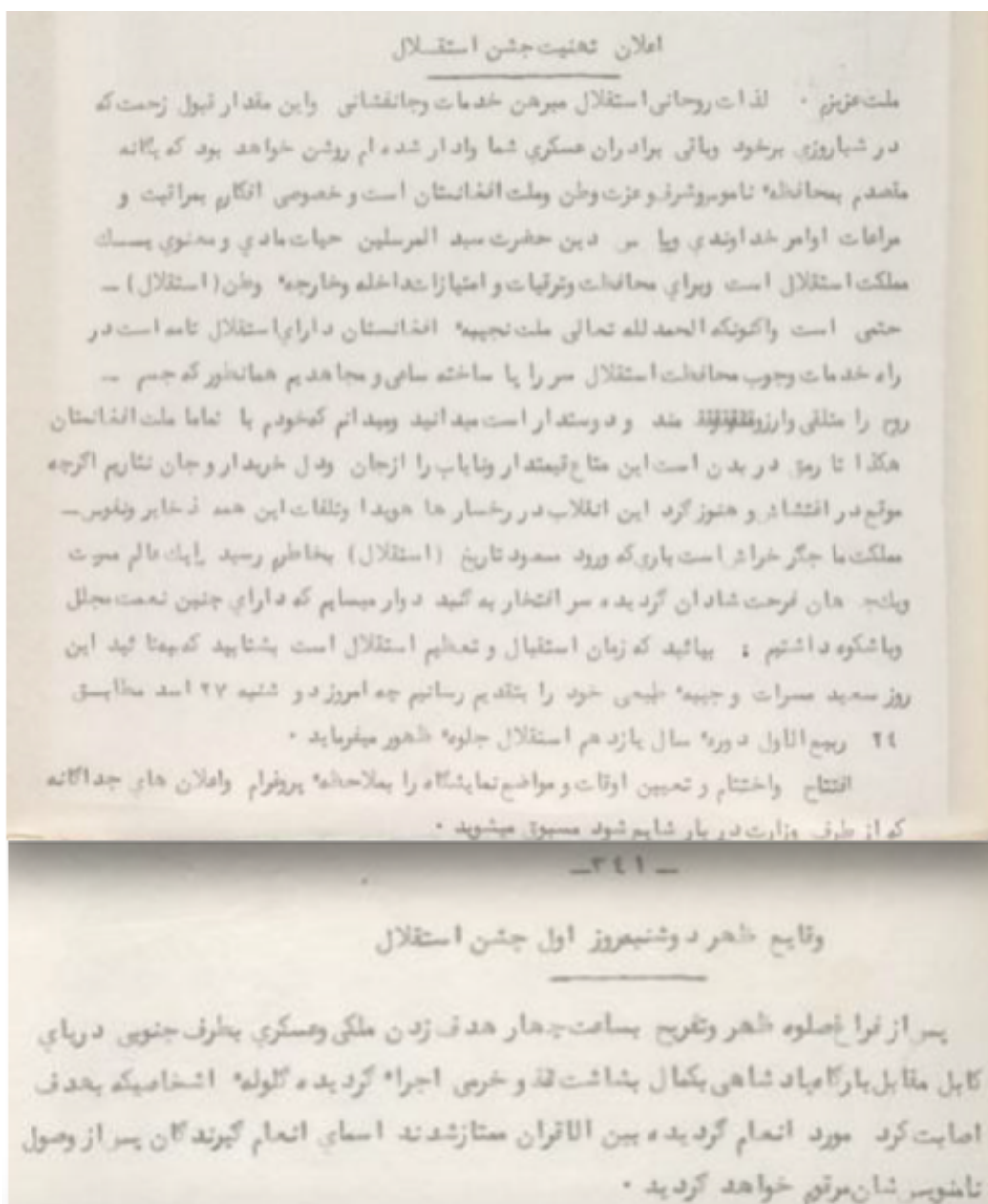
«... امروز بهمه شما ملت این جشن سال ششم استقلال افغانستان را تبریک میگویم...
 اگر برای بعضی نفری بواسطه خنک تکلیفی عاید شود از وشان معافی می خواهم. زیرا به همه شما معلوم است که موعد انعقاد جشن همه ساله در بهترین موسم های کابل و پغمان معین و مقرر بود فقط در این سال بنا بر یک واقعه از موقع خود پس افتاده در این وقت انعقاد یافت...
 تصور نکنید که این جشن مسرت استقلال در موسم خزان است زیرا باین جشن ملت خزان هم بهار است - بلی برای ما هر وقتیکه مسرت و خوشی بدست آید و بر عزم و مقصد خود کامیاب و قایم شویم بهار است...»

در دوره امیر حبیب الله کلکانی نیز جشن استقلال از روز دوشنبه ۲۷ اسد بنام دوره سال یازدهم استقلال برای مدت پنج روز تجلیل گردیده است. در صفحه ۳۳۵ جریده حبیب الاسلام می خوانیم:

نطق جوابیه حضور در افتتاح جشن استقلال
برادران مسلمان و رعایات صداقت پندار افغانستان
اولا بهمه شما این جشن دوره یازدهم استقلال تان را مبارک باد میگویم.
ثانیا بشما میدانم که من از پادشاهی افغانستان بجز از خدمت دین و آرامی مسلمین دیگر هیچیک طمع و توقع ندارم...

استقلال افغانستان تعلق بشخص امان الله و حبیب الله ندارد بلکه استقلال مال تمام افراد ملت یعنی حق شما رعایای وطن و دین هست. چون مسئله ازین قرار است هر فرد ملت باید استقلال خود را بجان و مال خریداری کرده در نگهداشت آن هیچ سستی و بی خبری نکند...

در دوره نادر شاه مطابق فرمان او که در جریده انیس به نشر رسیده، جشن استقلال از ۲۲ اسد تا ۲۹ اسد تجلیل گردیده است: بعموم هموطنان عزیز اعلان میشود، درین سال فرخنده فال، سیزدهمین جشن استقلال افغانستان بتاریخ ۲۲ برج ۱۳۱۰ اسد بنطق اعلیحضرت معظم غازی و ناجی استقلال بخش وطن افتتاح و هشت شبانه روز تزئینات عالی الغال و نمایشات دلچسب یک تزک و احتشام فوق العاده دوام کرده به ۲۹ اسد اختتام می پذیرد. محل انعقاد این جشن بزرگ ملی که بالنسبه سالهای ماضی ترتیبات آن بدرجه های بلند و عالی گرفته شده چمن حضوری کابل است.

انیس

شماره ۱۱۲
اشتراک سالانه ۱۳ افغانی
معمول پوست ۲۰
خارج ۳۰
شماره ۱۱

مجله ۵
اداره: ۵ بل جوده ارگت
مؤسس و نیکارخانه مسئول
محمدی لودن

۱۳۰۶ تاسیس
۱۳۰۶ ربيع الاول ۱۳۰۶

شماره ۱۱

اعلان اداره جشن استقلال
بعموم هموطنان عزیز اعلان میشود ۶ درین سال فرخنده فال ۶ سیزدهمین جشن استقلال افغانستان بتاریخ ۲۲ برج اسد ۱۳۱۰ بنطق اعلیحضرت معظم غازی و ناجی استقلال بخش وطن افتتاح و هشت شبانه روز تزئینات عالی الغال و نمایشات دلچسب یک تزک و احتشام فوق العاده دوام کرده به ۲۹ اسد اختتام می پذیرد. محل انعقاد این جشن بزرگ ملی که بالنسبه سالهای ماضی ترتیبات آن بدرجه های بلند و عالی گرفته شده چمن حضوری کابل است.

سواد تلگرام تبریکه
اعلیحضرت هما یونی بعنوان
اکسپلانس رئیس جمهور فرانسه
بمناسبت روز تاریخی و جشن ملی فرانسه
تبریکت صمیمانه و احساسات پر از تهنیتها
ام را بجناب اجل و ملت نجیب فرانسه
اظهار و تمناهای سعادت شان رامینا یم .
(محل امضای: اعلیحضرت)

سواد تلگرام جوابیه
جلالتیاب رئیس جمهور فرانسه
اعلیحضرت محمد نادر شاه پادشاه
افغانستان: نسبت به تلگرام مطبوع تبریکه

دختر کوش مهنوی به تفنک بریزه نیر
در حین رفتار ۱۲۶ زون قبه به تفنک
بریزه نیر در حین حرکت ۳۶ و الاخت
عسکری ۱۲۶ رسم مورد کثرت عسکری
۱۵ نظار نهایی عسکری ۱۶۶ نیزه بازی
بالای اسب ۱۲۶ آتش بازی ۱۸۱ اتی
ملی ۱۹۶ فوت بال ۲۰۶ تنیس ۲۱ والیبال
۲۲ هاکی ۲۳۶ جودو استک ۲۴۶ کشتی
زانی ۲۵۶ خواننده های ملی و شعری
و طنی ۲۶۶ اقسام نمایشات تفریح داخله
کارنیوال ۲۷۶ سینمای عسکری ۲۸۶ نمایش
صنعت و حرفت که بفرزانه وزارت جلیله
نجات فرار اعلان علیحدده اجرا میشود

مجله کابل نیز این موضوع را تایید می کند:

هدیه انجمن ادبی

بمناسبت جشن سال سیزدهم استقلال
افغانستان

۲۹ ربيع الاول ۱۳۵۰ ق = ۲۲ اسد ۱۳۱۰ هـ = ۱۳ اکت ۱۹۳۱ میلادی

مجله کابل در سال ۱۳۱۱ دوره نادری، اول سنبله را «جشن سال چهاردهم استقلال» وطن نامیده است:

مجله کابل		(اشتراك)	(ماهوار)	(آدرس)
۱۲ افغان ۱۴ نیم پوند انگلیسی نصف قیمت	کابل، ولایت داخله خارجه طلبای معارف	تحت نظر انجمن ادبی نشر میشود	اول سنبله ۱۳۱۱ هـ ش - ۱۲۳ اگست ۱۹۳۲ م	انجمن ادبی، جاده ارگ عنوان تلگرافی - کابل انجمن مخابرات با انجمن
فهرست مندرجات				
نمره	مضمون	نویسنده	صفحه	
(۱)	بناسبت جشن سال چهاردهم استقلال وطن	انجمن	۱	الی ۲
(۲)	چهاردهمین سال استقلال افغانستان	مجله کابل	۳	۵
(۳)	ما و استقلال	شهزاده احمد علیخان درانی مدیر انجمن ادبی	۶	۱۳

مجله مصور ماهوار کابل در دوره ظاهر شاه نیز اول سنبله ۱۳۱۵ را «جشن هجدهمین سال استقلال» وطن نامیده است:

کابل		(اشتراك)	(ماهوار)	(آدرس)
۱۲ افغان ۱۴ نیم پوند انگلیسی نصف قیمت	کابل، ولایت داخله خارجه طلبای معارف	تحت نظر انجمن ادبی نشر میشود	اول سنبله ۱۳۱۵ هجری شمسی - ۲۴ اگست ۱۹۳۶ میلادی	انجمن ادبی، جاده ارگ عنوان تلگرافی: کابل انجمن مخابرات: شاهزاده احمد علی خان (درانی) مدیر انجمن
فهرست مندرجات				
مضمون	نگارنده	صفحه	مضمون	نگارنده
جشن هجدهمین سال استقلال وطن	انجمن	۱	معراج محل وامل قلعه	ترجمه جناب قاری عبدالغنی خان منك الشعرا
مقدمه در تاریخ آسیای وسطی	ترجمه جناب محمد رفیع برخان تودکی	۶	ارمنان بدخشان	نگارش: شاه عبدالغنی خان بدخشی

نتیجه گیری

طوریکه اسناد و شواهد فوق نشان می دهد در زمان امان الله روز نهم حوت ۱۲۹۷ شمسی مطابق ۲۸ فیبروری ۱۹۱۹ میلادی بنام «روز استقلال» در سطح دولت (و پذیرش سفرای خارجی) و یک هفته بنام «جشن استقلال» در جامعه برای خوشی و سرور مردم در اواخر ماه اسد یا اوایل سنبله، با در نظر داشت وضع هوای پغمان/کابل، وجود داشته و تجلیل میشده است.

در زمان امیر حبیب الله کلکانی که ماه حوت مصادف به آغاز سلطنت او می باشد، سندی از تجلیل «روز استقلال» در اختیار من قرار ندارد. اما مطابق حبیب الاسلام، «جشن استقلال» را به خاطر خوشی و سرور مردم در ۲۷ اسد ۱۳۰۸ برای پنج روز فرمان داده و تجلیل نموده است.

در زمان نادرشاه/ظاهرشاه که عقده بزرگی بر ضد امان الله داشتند، هیچگونه ذکری از حصول استقلال توسط امان الله و «روز استقلال» به عمل نیامده و نادر شاه را محصل استقلال نامیده اند. لذا نهم حوت کاملاً به فراموشی سپرده شده و «جشن استقلال» در سال ۱۳۱۰ را طی فرمانی از ۲۲ الی ۲۹ اسد اعلان و تجلیل نموده اند. در سالهای بعدی این جشن را از اول سنبله تا هفت سنبله تجلیل می کردند.

قابل ذکر است که در آن وقت ها فقط نهم حوت بنام «سالگرد» تجلیل شده (چنانچه در مورد حوت ۱۳۰۳ قسماً صراحت دارد)، اما در مورد تجلیل جشن استقلال در همه جا بنام جشن سال چندم خوانده شده است (به گونه مثال عقرب ۱۳۰۰ را بنام سال سوم یا اسد ۱۳۰۸ را بنام سال یازدهم تجلیل کرده اند)! اینکه روز ۲۸ اسد چه وقت و چگونه بنام «روز استقلال» یا «سالگرد» استقلال تبدیل شده، تا پرده سیاهی بر روز نهم حوت و نام امان الله اندازند، قابل پژوهش های بیشتر است.

سرچشمه ها

۱. لعل زاد. افغانستان: کشوری که حتی روز استقلال آن هم جعلی است. ۲۰۱۰.
<http://www.khorasanzameen.net/php/read.php?id=361>
۲. نصرالله سوبمن و فرهاد ظریفی. نطق های اعلیحضرت امان الله غازی. قسمت اول، اکادمی علوم. ۱۳۶۸
<http://afghandata.org:8080/xmlui/handle/azu/14274?show=full>
۳. نصرالله سوبمن و فرهاد ظریفی. نطق های اعلیحضرت امان الله غازی. قسمت دوم، اکادمی علوم. ۱۳۷۰
<http://afghandata.org:8080/xmlui/handle/azu/385>
۴. حبیب الاسلام
http://afghanistandl.nyu.edu/pdf/adl0955_download.pdf
۵. انیس
http://afghanistandl.nyu.edu/pdf/adl0789_download.pdf